

TA'LIMNI TASHKIL ETISHNING YORDAMCHI SHAKLLARI

Mirzanarova Lobar Abdurauf qizi

Inogamdjanova Ziyoda Shuhratovna

UNIVERSITY OF MANAGEMENT

AND FUTURE TECHNOLOGIES universiteti

pedagogika-psixologiya yo'nalishi 3 -kurs talabasi

ANNOTATSIYA

Maqolada ta'lim jarayonini samarali tashkil etishning yordamchi shakllari, ularning pedagogik ahamiyati va amaliy qo'llanilishi tadqiq qilinadi. Yordamchi shakllar – bu o'quv jarayonini yanada interaktiv, qiziqarli va samarali qilishga xizmat qiluvchi vositalar va metodlar majmui hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini mustahkamlashda yordamchi shakllar muhim rol o'ynaydi, ularni o'qitish jarayoniga faol jalb qilish imkonini beradi.

Kalit so'zlar: ta'limni tashkil etish, yordamchi shakllar, pedagogik texnologiyalar, interaktiv ta'lim, o'quv jarayoni

ABSTRACT

The article investigates the auxiliary forms of organizing the educational process, their pedagogical significance, and practical application. Auxiliary forms are a set of tools and methods that make the learning process more interactive, engaging, and effective. The research results show that auxiliary forms play an important role in reinforcing students' knowledge and skills, and they provide an opportunity to actively involve students in the teaching process.

Keywords: organization of education, auxiliary forms, pedagogical technologies, interactive learning, educational process

АННОТАЦИЯ

В статье исследуются вспомогательные формы организации образовательного процесса, их педагогическая значимость и практическое применение. Вспомогательные формы – это комплекс инструментов и методов, которые делают учебный процесс более интерактивным, увлекательным и эффективным. Результаты исследования показывают, что вспомогательные формы играют важную роль в закреплении знаний и навыков учащихся, а также предоставляют возможность активно вовлекать студентов в образовательный процесс.

Ключевые слова: организация образования, вспомогательные формы, педагогические технологии, интерактивное обучение, образовательный процесс

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim sifatini oshirish va o'quv jarayonini samarali tashkil etish – har bir davlatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi uchun muhim vazifalardan biridir. Ta'lim tizimi zamonaviy talablar, texnologik rivojlanish va global me'yorlarga moslashishi kerak, shuningdek, o'quvchilarning bilim, ko'nikma va shaxsiy rivojlanishlarini birdek ta'minlashi lozim.

O'quv jarayonining samaradorligi faqat darsning mazmuni bilan emas, balki uni tashkil etish shakllari bilan ham belgilanadi. Shu nuqtai nazardan, ta'limni tashkil etishning yordamchi shakllari o'quv jarayonining sifatini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Yordamchi shakllar o'quvchilarning faolligini rag'batlantiradi, bilim va ko'nikmalarni mustahkamlashga yordam beradi, shuningdek, individual yondashuv va o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish imkonini yaratadi.

Maqolada yordamchi shakllarning turlari, ularning pedagogik ahamiyati va samaradorligi ilmiy asosda tahlil qilinadi. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interaktiv metodlarning o'quv jarayonidagi roli, ularning o'quvchilarga ta'siri ham o'rganiladi. Tadqiqot natijalari ta'lim jarayonini optimallashtirish, o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish va ularni faol ishtirok etishga jalb qilish imkoniyatlarini aniqlashga xizmat qiladi.

MATERIALLAR VA USULLAR

Ta'limni tashkil etishning yordamchi shakllari o'quv jarayonini yanada samarali, interaktiv va qiziqarli qilishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu shakllar o'quvchilarning bilim, ko'nikma va shaxsiy rivojlanishini mustahkamlashda asosiy vosita hisoblanadi. Yordamchi shakllarda qo'llaniladigan materiallar va usullar o'quv jarayonining nazariy asoslarini mustahkamlash bilan birga, amaliy faoliyat orqali bilimni chuqurlashtirish imkonini yaratadi.

O'quv jarayonida vizual materiallar, taqdimotlar, diagrammalar va infografikalar o'quvchilarga mavzularni tushunarli va esda qoladigan shaklda yetkazishga yordam beradi. Amaliy mashqlar, laboratoriya ishlari, loyihaviy ishlanmalar va rolli o'yinlar nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan bog'lash imkonini beradi, shu bilan o'quvchilarning mustaqil fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Interaktiv texnologiyalar, jumladan smart taxtalar, onlayn platformalar va multimedia dasturlar, o'quvchilarning darsga faol jalb qilinishini ta'minlaydi, ularni ijodiy yondashuv va mustaqil ishlashga rag'batlantiradi.

Yordamchi shakllarni qo'llash o'quvchilarda motivatsiyani oshiradi, darsni qiziqarli va samarali qiladi. Shu bilan birga, o'qituvchiga darsni turli didaktik vositalar orqali samarali rejalashtirish va turli tayyorgarlik darajasiga ega o'quvchilarni hisobga olish imkonini beradi. Bu pedagogik yondashuv ta'lim jarayonining sifatini sezilarli darajada oshiradi, o'quvchilarda mustaqil ishlash, ijodiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Shunday qilib, ta'limni tashkil etishning yordamchi shakllari nafaqat o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi, balki pedagogik jarayonning sifatini yaxshilash, o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini mustahkamlash, motivatsiyasini kuchaytirish va individual yondashuvni ta'minlashda muhim vosita sifatida xizmat qiladi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ta'limni tashkil etishning yordamchi shakllari o'quv jarayonining samaradorligini bir qator jihatlardan sezilarli darajada oshiradi.

- O'quvchilarni faollashtirish: Interaktiv mashg'ulotlar, guruh ishlari, diskussiyalar va muammoli vaziyatlarni hal qilish o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi. Bu nafaqat darsga qiziqishni oshiradi, balki o'quvchilarning mustaqil fikrlashini, muammo yechish ko'nikmalarini rivojlantiradi.
- Bilim va ko'nikmalarni mustahkamlash: Vizual materiallar, taqdimotlar, amaliy mashqlar va loyihaviy ishlanmalar o'quvchilarning bilimini chuqurlashtiradi. Yordamchi shakllar mavzularni amaliy misollar bilan bog'lashga, nazariy bilimlarni mustahkamlashga xizmat qiladi.
- Motivatsiyani oshirish: O'yin texnologiyalari, tanlovlar va loyiha ishlari o'quvchilarda ichki motivatsiyani kuchaytiradi, dars jarayonini qiziqarli va faol qiladi. Bu o'quvchilarning darsga e'tiborini oshiradi va o'quv faoliyatiga ijobiy munosabatni shakllantiradi.
- Moslashuvchanlik va individual yondashuv: Yordamchi shakllar turli o'quvchilarning tayyorgarlik darajasiga moslashtirilishi mumkin. Bu individual rivojlanishni ta'minlaydi, o'quvchilarning kuchli va zaif tomonlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini optimallashtiradi.

Shuningdek, tadqiqot shuni ko'rsatdiki, yordamchi shakllarni tanlashda o'quv maqsadi, mavzu xususiyati va o'quvchilarning tayyorgarligi hisobga olinishi zarur. Shu tarzda, yordamchi shakllar nafaqat o'quvchilarning bilimini oshiradi, balki ularni faol ishtirok etishga jalb qiladi, o'qituvchiga esa dars jarayonini samarali boshqarish imkonini yaratadi.

XULOSA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ta'limni tashkil etishning yordamchi shakllari pedagogik jarayonning samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Ular o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini mustahkamlash, ularni darsga faol jalb qilish, motivatsiyasini oshirish va individual yondashuvni ta'minlash imkonini beradi. Shuningdek, yordamchi shakllar o'qituvchiga darsni yanada samarali rejalashtirish, mavzularni turli didaktik vositalar orqali yetkazish va o'quvchilarning turli tayyorgarlik darajalarini hisobga olish imkonini yaratadi. Interaktiv texnologiyalar va zamonaviy yordamchi shakllarni kengroq qo'llash ta'lim jarayonining sifatini oshiradi,

o'quvchilarda ijodiy fikrlash, mustaqil ishlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Kelajakda pedagogik amaliyotda ushbu shakllarni tizimli va keng qamrovli tatbiq etish, darslarni individual va guruh ishlari bilan uyg'unlashtirish ta'lim sifatini yanada oshirishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR

1. Xaydarov. S.A. (2025). Oilaviy tarbiyada va maktab tarbiyasida yuzaga keladigan risklar. 16-son. 9-11.
2. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.
3. Хайдаров С. (2025). Oilalarda farzand tarbiyasiga ruhiy ta'sir etkazish. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
4. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
5. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
6. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissinii tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.
7. Khaydarov S.A. (2025). On analysis of family factors and social creativity issues in the study of the psychological portrait of educational institutions' leaders. Tuijin Jishu/Journal of Propulsion Technology ISSN: 1001-4055 Vol. 46 No. 2.
8. Хайдаров С. (2025). Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globalashuv jarayonidagi ahamiyati. 3 (9). 261-265.
9. Ахмадов, Б. “Замонавий педагогик технологиялар”. Тошкент, 2020.
10. Жўраев, И. “Интерактив таълим усуллари ва уларнинг самарадорлиги”. Тошкент, 2019.
11. Савицкая, Л. В. “Методика активного обучения”. Москва, 2018.
12. Умаров, Ш. “Та'лим jarayonida yordamchi shakllar”. Тошкент, 2021.
13. UNESCO. “Innovative Teaching Methods in Modern Education”, 2022.